

Štev. 1—2
Leto II
1937/38

D'ŔE'U'MURIC

MLADI PREKMUREC

---

izhaja med šolskim letom v M. Soboti. — Izdaja za konzorcij Franc Cór. — Tiska Balkanyi Ernest Lendava.

Urednik Ferdo Godina (odgovorni urednik dr. L. Vadnal). — Vsi rokopi in dopisi se pošiljajo samo na naslov: Ferdo Godina, univerza, Ljubljana. — Upravništvo lista Aleksandrova 13. M. Soboti.

Naročnina za vse leto 80 Din (za dijake 20 Din) za inozemstvo 50 Din, posamezna številka 3 Din.

IZ UREDNIŠTVA: Poslali smo mnogim 1—2. številki na ugled: Če se na list ne boste naročili, ga prosimo vrnite upravi.

G. Margitín. Članek miselno ni povezan.

Žižkovski Vanek. Pesem je zelo blede.

Vse m. Skoraj nepremostljive težkoče so nam preprečile, da številki nismo mogli pravočasno izdati. 3—4. številki izide okrog 15. januarja 1938. I. na 36. straneh.

IZ UPRAVE: Ob pričetku drugega letnika „Mladega Prekmurca“ se novo lastništvo v imenu mladih sodelavcev zahvaljuje Sokolskemu društvu v M. Soboti za enoletno izdajanje lista.

K o n z o r c i j .

VSEBINA

- Ferdo Godina: Človeka iščemo
Janko Liška: Ob smrti T. G. Masaryka
Ferdo Godina: Učiteljica Majda
Šebjanič Franc: Danes in jutri
Pajlin: Ni več v poljani rož
Plej Anton: Profesorju in pesniku drju Antonu Debeljaku za 50 letnico
Lovrenc Grm: Nekoč bom ljubil sam
Miran: Božič
Frida Kovačeva: Prekmurska pravljica
Ivan Šiftar: Strti sen
Šebjanič Franc: Bolna misel
Franc Sapač: Gospodarski problemi Prekmurja
Zapiski
Razno

ČLOVEKA IŠČEMO

FERDO GODINA

Človeštvo išče človeka. Smešno je to prav za prav, a vendar resnično. Saj tudi midva — ti in jaz — iščeva človeka, katere-mu bi rada iskreno zaupala, da naju to in ono v življenju moti. Redek je tak, ki bi ti mirno zrl v oči ter priznal, da se je nje-govo življenje od svojega početka do konca izkrivilo.

Človeštvo je dovolj pametno, da bi si lahko vse lepo ure-dilo in se kriviti niti posameznikom, niti človeštvu ne bi bilo treba. Mnogo poti je do blagostanja. Pa kaj, ko k temu cilju beseda in delo ne hodita roko v roki. To je ono na kar sva trčila prvič v življenju ti in jaz.

Tu bova molče obstala, si podala roke in bova živela tako, kakor nama narekuje nepokvarjena mladost. Tako se bova našla dva človeka, nič drugega. Hotela bova drug od drugega iskrenosti, dela in nobenih fantazij o življenju. In zopet nič drugega.

Vidite, kako sem se razgovoril. S kom? Ne vem. Mogoče jih je mnogo, s katerimi sem toplo zakramljal in so se čutili čisto dobro pri meni. Kako bi bilo lepo, če bi jih bilo mnogo, ki bi si zaželeli neskrivljenega, pravega človeka.

*

„Mladi Prekmurec“ bo glasilo mlade prekmurske realistične generacije, ki ima voljo do dela in do polnega, zdravega živ-ljenja. Edino merilo mu je človek.

Zbiral bo male talente za leposlovje in kulturne delavce in ocenjeval njih dela le po njihovi vrednosti. Obravnaval bo kul-

turna in še druga vprašanja — zlasti prekmurska — s stališča kvalitete in obćih potreb. Kakršnokoli ozkost odklanja.

Prekmurci se zavedamo, da smo del slovenskega naroda, kulturnotvorno v sodobnem smislu njegov najmlajši del. — Marsikaj je še v naših vaseh, kar bi bilo treba zapisati, opisati in razložiti: tu imamo besed za bogatitev književnega jezika, tu še ni izumrlo staro ljudsko izročilo, tu se predvsem prepleta težkih vprašanj polno in v marsičem svojstveno življenje. Iz tega življenja bo treba še marsikaj dvigniti, ga čim bolj približati razumevanju Slovencev od onstran in tvoriti dobrine in vrednote za skupno rast.

Poudarjajoč naravne pravice posameznika in narodov, odločno odklanjamo neiskreno mešetarjenje s slovenstvom; pritrjevati pa tudi ne moremo slovenski vasezaljubljenosti, čeprav je razumljiva, nikakor pa ne plodna. Živimo na skrajnem severu od naših središč — med dvema ne preveč naklonjenima mejašema, ki bolj, kot bi kdo mislil, tihotapita svoj vpliv in utrjujeta svojo posest; zato si želimo državo močno. Njena moč, pa bo rasla le na socialni in narodni pravičnosti in na resnični enakopravnosti v smislu demokratskih in humanitarnih idealov.

„Mladi Prekmurec“ je še zlasti namenjen mladini: študira-joči, kmetski in sploh vsej; skušal bo doprinašati k medsebojnemu zblizovanju. Skrbel bo za širjenje in poglobljanje razumevanja pravih demokratskih, svobodoljubnih načel po vzgledu rajnega prezidenta Masaryka.

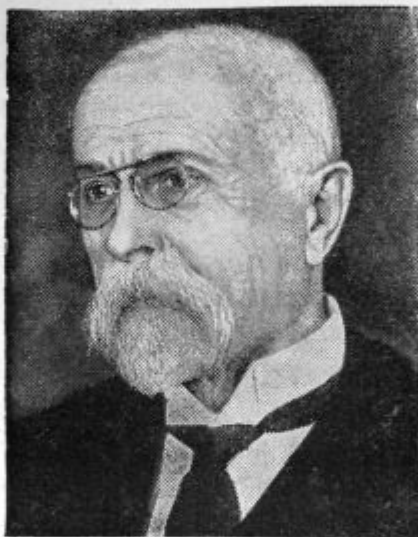
„Mladi Prekmurec“ bo družil v svoj krog ne le Prekmurce in prekmursko mladino, temveč vse tu pri nas in tam od onstran Mure, ki se za Prekmurje zanimajo in so prijatelji prekmurskega ljudstva.

Kdor misli iskreno, naj sodeluje, naj nam kakorkoli pomaga in nas podpira!

OB SMRTI T. G. MASARYKA

JANKO LIŠKA

„V naših dneh je postala smrt kaj pogosta“, piše legionar in pisatelj najboljšega češkega vojnega romana „Vrelci“ Jaroslav Kratochvíl, „vajeni smo njenega koščenege lica. In vendar mi ob tej smrti, ob smrti T. G. Masaryka, drhti srce od velike, čiste žalosti. Kakor moje srce so presunjena pač srca vseh, brez izjeme vseh legionarjev. Zadrhtelo pa je tudi milijone drugih

src; tudi taka med njimi, ki začitijo potrebo po človeški pravičnosti le v trenutkih, ko so nenadno presunjena. Toda le tisti, ki so bili z nami v daljnem svetu sredi viharjev, takrat ko so vse avtoritete omahovale nad prepadi in se vanje tudi zrušile, zmorejo razumeti, kaj vse nam je pomenila takó prisrčno zaupljivo izgovarjana besedica tatiček — „očka“, s katero smo legionarji kratko in prostodušno imenovali „profesorja Masaryka“.

Vpričo njega smo bili vsi mladi, preprosti, zaupljivi. Dokler se je mudil med nami ali dókler je bil vsaj blizu, smo se čutili varne, kakor se čutijo varne otroci pri očetu pod domačo streho. Vse svoje najdražje želje, vsa svoja najboljša prizadevanja smo stavili vanj. Bil je pri nas, ko smo se uprli za pravico, za večjo,

boljšo in novo svobodo, za demokracijo in socialno osvoboditev človeštva. Ljudstvu v orožju, takó smo se takrat imenovali, se je zdelo samoumevno, da postane T. G. Masaryk predsednik češkoslovaškega revolucionarnega Sveta delavcev in kmetov; nikdar pa ljudstvo v orožju ni hotelo verjeti — in to upravičeno — da bi njegov vodja privolil v zavezništvo legij z belim admiralom Kolčakom.

Masaryk je bil nam bojevnikom vzgled bojevnika. Ljudstvu v orožju je bil blizu zaradi svojega ljudskega porekla. Ljubili smo ga, ker so ga sovražile iste sile, ki so sovražile tudi ljudstvo.

Vedeli smo, da ne pripada nobeni določeni stranki. Toda za nas je bil vedno sredi tiste množice, ki smo jo imenovali ljudstvo, sredi tistega dela naroda, ki je bil takrat še neizoblikovan in ki postaja izrazitejši — obenem z Masarykovo demokracijo — šele zdaj, ko se je iz prejšnje celote sesedel fašistični glèn.

Globoko, globoko me pretresa, globlje, ko sem mislil, smrt tega demokrata, ki je zrasel iz ljudstva — njegova smrt prav zdaj sredi ruševin stare demokracije.

Bil je Čehoslovak, Evropejec, Človek — vzor demokrata in demokracije, kakršna naj bi bila in kakršna bo, ko je ne bo poniževal brezobzirni, nasilni pohlep bogatinov.*

*

Masaryk je zrasel iz najboljšega izročila svojega ljudstva; iz upora proti ponižujočemu podložništvu, katerega kvar je opazal na lastnem očetu; iz bogate zakladnice svetovnih literatur, zlasti ruske in angleške; iz misli starih, velikih humanistov Chelčičkega in Komenskega in iz junaštva neustrašenih bojevnikov za resnico in pravico: Husa, Žižke in Havlička.

Postal je filozof, vzgojitelj in državnik: mislec za usodo vsega svojega naroda in še drugih v odločilnih desetletjih velikih političnih prevratov, miselnih razklanosti in socialnih trenj; vzgojitelj svobodnih rodov, vzgojitelj z besedo in s peresom, predvsem pa z vzgledom, ki je po prezidentovi telesni smrti močnejši, kakor je bil kdaj poprej; postal je državnik, kakršnega si je zamišljala Platon, umsko in nravno prvi med prvimi.

Smisel češke zgodovine in zgodovine sploh je našel v boju za resnico in pravico, v boju za demokracijo, za uresničenje ljubezni k bližnjemu. Pot od začetkov do možnih zmag je zmagal z veliko doslednostjo.

Streti je moral nacionalno strastnost rojakov in pomesti s svojimi mladimi sodelavci vso lepo laž narodnjakarske romantike (antisemitska gonja, rokopisni boj). Doživel je zato moralno obsodbo, da je podkupljen, da je škodljivec, „ki ne more biti češke matere sin.“

Delal in vzgajal je po odločno človečanskem nazoru. Boleval se je vselej za pravico: prav tako, če je šlo za Nemca, Žida, celó nasprotnika, kakor če je bil prizadet Srb, Hrvat ali Čeh. Razkrinkal je brezvestno zakulisje avstrijske politike (zagrebški, Friedjungov proces) in s tem že rušil monarhijo, preden je kmalu po izbruhu vojne pobegnil v antantne države vodit širokopotezno, temeljito protiavstrijsko propagando. — V Sibiriji je organiziral in vodil legije. Vrnil se je kot prezident Osvoboditelj in do visoke starosti modro vodil izvojevano državo.

S takó malo sredstev, krvi in laži se je izvršila komaj katera revolucija; takih skladnosti med zamislijo in uresničitvijo, med besedo in dejanjem v zgodovini ni zlepa. Ustvaril je plemenito delo. Bil je največji demokrat humanist našega časa.

*

Če je kdo poznal in občutil senčne strani civilizacije in kulture, jih je občutil L. N. Tolstoj, občutil tako boleče, da je sklenil vrniti se v prvotnost — pa je otrpnil v neupiranju zlu in tragično pobegnil v smrt. Omagal je v iskanju, da bi se v civiliziranem svetu moglo dobro uspešno boriti z zlom. Masáryk je v to véroval, ker je véroval v človeka in njegovega duha: vera v dobro, vera v smisel in prirodno nujnost obrambe in boja z zlom je toplo srce njegovega bogatega življenja — je pa tudi vprašanje moči zdaj tako razklanega, zaslepljenega, zbezanega, teptanega in borečega se človeštva.

*

Nad Masarykovo predsedniško, miselno in etično zapuščino se zbira grozota morilnih iznajdb in nečloveških zdivjanosti. Masarykovi najbližnji nasledniki in vsi, ki jih je vzgojil njegov duh, se zavedajo prezidentovega načela: „Če me kdo napade, da bi me pobil, se bom branil in bom, če si ne bom mogel drugače pomagati, nasilnika jaz pobil. Če že mora biti kdo izmed naju ubit, naj bo ta, ki prihaja z zlim namenom“.

*

Nekateri vtisi nam ostanejo nepozabni. Njihovo moč ob prvem srečanju komaj slutimo, občutimo jo z vso silo šele čez leta.

Pred leti sem se mudil na Hradčanih: na dvorišču pred Matjaževimi vrati in ob gredici, ki leži tri, štiri stopnice višje, ob škrapih. V jutranjem soncu se je pod julijsko modrino lesketalo staro, stostolpo mesto in se onkraj Vltave zgubljalo v žaru. Na popoldanskih straneh dostojanstvenih stavb in na vrtovih za njimi so ležale še svetle in rosne sence, dihaajoče jutranji hlad.

Slonel sem zagledan v gredico, ki jo je uredila in posadila roka vrtnarja, ki ni le večč, temveč tenkočuten in ljubezniv skladatelj barv in oblik.

Čez čas sem vstal in odšel pod obok k vratom na razgledno teraso in v prezidentov trakt, da bi gledal bleščeče se mesto. Z leve stene obokanega stopnišča, ob steklenih vratih, skozi katera je lila živa svetloba, se mi je zasvetil v kamnu zlat napis — „Pravda vítězí“.

Pozabil sem na stolpe v jutranjem soncu in dolgo bral kratki rek na prezidentovem pragu.

Nato sem se vrnil k cvetlicam in kmalu spet k napisu — in še večkrat pozneje, zadnjič ob smrti velikega prezidenta, božjega bojvnikarja za resnico in pravico... In bolj ko kdaj prej sem občutil moč njegove vere „Pravda vítězí“ — „Resnica zmaguje“.

UČITELJICA MAJDA

ODLOMEK IZ POVESTI

FERDO GODINA

Moravska banovina. Ljudje, živinoreja, poljedeljstvo, industrija. Vse to se je vrstilo med poukom in še tisoč drugih, milih, a zelo pomenljivih stvari se je zgodilo med uro učiteljice Majde. Prijetno so začebljali otroci, če so trčili na nejasnost. Spraševali so učiteljico, se ji ponujali, da bi govorili, primerjali so ravnine po zemljevidu s Prekmurjem in se začudili, da je Stara planina toliko višja od lendavskih goric. Tako visoko še oblaki niso tu, ko je nevihta.

Zopet so sledili razlagi, spremljali korake učiteljice in čakali, kdaj se ji bodo zganili črni lasje, ko bo zrla po razredu in se bo v trenutku obrnila k zemljevidu. Naredila bo nekaj ponosnih, mirnih korakov k tabli in bo narisala reko. Kreda bo spremljala s prijetnim, počasnim glasom, katerega so vsi otroci ljubili. Zmeraj je tako govorila, tako hodila in obračala glavo, da so se ji premikati črni lasje.

Janči in tudi drugi, mnogokrat niso vedeli kaj govori, čeprav so jo gledali v velike oči in so se delali pazljive. Dekleta so šepetala o njeni obleki in o stvareh, ki jih ženske med seboj tako zgodaj opažajo.

Govorila je učiteljica o Kraljevu, Čupriji in Nišu. Ob takih dolgočasnih stvareh kot je ribolov, tekstilna industrija, sladkorna pesa, jim je ponudila učiteljica Majda zmeraj kaj prijetnejšega. Omenila jim je hrib Čegro, kjer stoji kapelica s piramido človeških lobanj. Mir je nastal v razredu in vsi so odprli usta.

Pred sto leti, da je bila bitka med Srbi in Turki, je pripovedovala ona. Del srbske vojske je tu zajel turški sultan in dal srbskim vojakom odrezati glave ter iz lobanj sestaviti piramido. Grozno. In tu na Čegri so Srbi sezidali kapelico nad glavami junakov in so streho sestavili iz samega bršenega stekla.

Če prideš sedaj v to kapelico, se ti zdi, da vse te lobanje re-
žijo v človeka in grozijo živim zemljanom. Mir je bil v razredu.
Še Jančija je prevzela zgodba o lobanjah na Čegri. Onemeli so
poslušali o nesrečnih Srbih in se v duši zgražali nad sultanom.
Saj bi lahko pokopal Srbe, ne pa, da še mrtve muči.

Učiteljica Majda je rekla, da je že bila tam, in da jim bo
pokazala slike vseh teh krajev. Za trenutek je bil mir, nato pa
so skočili otroci preko klopi, hiteli k učiteljici in se prerivali
pred odrom. Ona je vzela šop slik, gledala po deci ter dvignila
dolge, črne obrvi.

„Samo, če bo mir,“ je dejala in še gledala po njih.

Oni so se v trenutku pomirili, dvigali glave k njej, opazo-
vali lepe nežne prste, ki so mešali in prebirali slike. Dva prstana
sta se bleščala na njih in dajala čudovito življenje lepim rokam.
Globoko so zadihali, ko so stali tako pri njej. Radi so jo imeli,
pa vendar so v taki bližini čutili do nje čisto nekaj drugega, kot
tam od zadnjih klopi, kjer se lahko jedo kostanji in se še uganjajo
druge stvari. Tako prijetno diši tu pri njej in v obraz je uči-
teljica Majda čisto drugačna, kot tam od zadaj.

Janči in Tjaš sta stopila skupaj. Vanek se je stiskal nekje
med mlajšimi. Vsi so pa bili skupaj, fantje in dekleta, si tu in tam
povedali kakšno ošabno in zopet gledali slike, ki jih je kazala
učiteljica Majda. Ko je prebirala slike, so si zopet med seboj
šepetali, se tiho smejali in govorili fantje dekletom to, kar jih je
učilo življenje izven šole. Saj so že bili v višjih razredih. Neka-
teri so nosili dolge predpasnike in klobuke. To in ono dekle
je bilo podobno brsteči vrbi, prebujajoči se v pomlad in cvetje.
Toda vedela je že taka o trpljenju ženske, ko še njene prijateljice
sanjale niso, da na svetu ni vse tako lepo, kot si človek misli.

Žabotova Liza se je stisnila k učiteljici Majdi. Gnetla so jo
dekleta, ker spodaj ni bilo prostora. Učiteljica je pokazala sliko.
Liza je sklonila glavo za njo, da niso videli ostali ničesar. Začeli
so nejevoljno govoriti. Učiteljica je pogledala Lizo. Niti sence
spremembe ni bilo v učiteljčinem obrazu. Kot vedno mirno in
toplo je dejala Lizi:

„Liza, radovedna si, naloge pa nisi naredila.“

Res, včeraj Liza ni naredila naloge.

„Nisem mogla.“

„Nisi mogla?“ je dejala učiteljica toplo in umaknila roko. Vse oči so se obrnile v Lizo. „Šola je prva.“

Liza je vzdrtela in rdečica jo je oblila. Bujne svetle kite so ji počivale na lepi glavi. Oči je spustila na bele, s prstani okrašene roke, ki so držale šop slik iz Južne Srbije. „Nisem mogla, gospodična,“ je še dahnila Liza.

„Ni mogla, gospodična.“

Molk.

Kuzmov Tjaš je to povedal. Odmevalo je od sten, tako glasno je rekel. Na glasu se mu je poznalo, da se je iztrgalo iz njega. Vsi so se obrnili. On pa je stal sredi gruče, sijal v obraz in zrl učiteljico, ki je zopet dvignila obrvi, se zganila in se lahko začudila.

„Saj res ni mogla,“ je pristavil mehkeje, se naslonil na Jánčija, ki ga je podprl. Tedaj sta začutila, da sta prijatelja. Učiteljica Majda ga je še nepremično gledala. Lepe oči so ji počivale na fantu, ki se je kopal v rdečici. Toplo ji je postalo pri srcu, ko ga je videla v zadregi in ognju.

„Kako pa ti to veš, Tjaš,“ ga je vprašala. Liza se je zdrznila poleg nje in se odmaknila od učiteljice.

Kako valovijo mlada življenja v tej samoti, ko človek misli, da je vse umrlo in se odpovedalo svetu. Oni pa skrivajo v sebi tajnosti, drhtijo in se ljubijo.

Še niso vedeli, kaj se bo zgodilo. Učiteljica je še držala šop slik v rokah, otroci pa so se spogledali.

„Tjaš“, je dejala učiteljica in hotela nekaj povedati.

„Rad jo ima,“ se je zarežal Balažicev in pogledal Tjaša. Tudi nekateri drugi so se zasmeli. Tjašu pa so se naježili lasje.

Ko je Balažicev podrl vse, kar je bilo lepega, se je Liza spustila v jok. Jokala je tako pretresljivo, da so solze pritekale tudi

nekaterim dekletom. Vsem je bilo težko, ko so šli na svoja mesta.

Liza se je nagnila na klop in še vedno jokala. Učiteljica Majda je stopila k njej. Pobožala jo je po kitah. Stala je vzrav-nana poleg nje in zrla skozi okno. Ves razred je bil tih. Njen pogled je zdrsnil skozi okno čez vrt in živo ograjo, na sive obraščene križe na pokopališču, nato h kapelici, kjer je Ivan Krstnik krstil Jezusa, nato na jelševje in vitke jagnjede, ki so stali ob zakrivljeni cesti. Mir. Grozen mir. Čutila je učiteljica Majda, da je Lizina duša tako blizu njeni. Čudno srečanje. Fantje znajo biti tako mehki, pa tudi tako surovi, je pomislila.

Mlada učiteljica Majda je nadaljevala pouk. V razredu so vsi pa čutili, da se je zgodilo nekaj nenavadnega. Tjaš ni mogel nič misliti. Janči pa je stiskal pesti. Takoj je spravil knjige v torbo in tuhtal, kje bi bilo najpripravnejše zgrabiti Balažicevega.

Po šoli sta ga s Tjašem res prijela na križpotju. Vsa šola je gledala pretep in nihče si ni upal pomagati Balažicevemu. Liza se je zmuznila domov.

Minul je dan, katerega so pomnili otroci še dolgo in tudi učiteljici je bil topel žarek v samotno življenje sredi polj.

DANES IN JUTRI

ŠEBJANIČ FRANC

Danes sem kakor kristal:
svetim na kalnem se dnu,
velik, jeklen — kot v polsnu,
vpija se sonce večerno vanj.

Jutri bom kakor premog:
gmota lesa brezlična,
temna al vognju razžarjena,
vsikdar brezoblična.

NI VEČ V POLJANI ROŽ . . .

PAJLIN

Ni več v poljani rož,
ne slavčka, da bi o ljubezni pel.
Hladan čez polja veter je zavel,
hladan in oster kakor nož.

Ni več v poljani rož . . .
Le jelša sredi polj sameva,
otožno zapuščenost razodeva;
ker v polju ni več rož.

V samotno jelšo vrezal sem srce,
v srce besede: Ljubim te!
Ko si zavrgla me deklet,
sameval sem kot jelša in v njo vrezano srce.

Vsak dan sem hodil gledat to srce.
Prekmalu se je posušilo. —
Zakaj, zakaj, vse lepo je minilo,
povej mi to deklé!

Dekle je kruto, hladno kakor noč,
molčeča kot poljana,
nedosegljiva kot mladostna sanja,
zdaj ni več v polju rož.

Ni več v poljani rož . . .
Čez polja hladen veter je zavel,
o sreči in ljubezni mi zapel. —
Kaj res ne bo nikdár več v polju rož?

PROFESORJU IN PESNIKU
DRJU ANTONU DEBELJAKU

ZA 50 LETNICO — 24. X. 1937.

PLEJ ANTON

Dočakali ste praykar polstoletja.
Lep kos življenja že za Vami gleda.
V njem temni dnevi, skrb, obup in beda
bolj gosti so morda od dnevov cvetja.

Bili ste in ste še prijatelj petja.
Najljubša Vam je vezana beseda;
zato pa danes mnogi verz opeva
s ponosom svojega očeta doživetja.

Kot mož zaslužen zdaj Ste tu pred nami,
še zmeraj mlad in zdrav in poln moči,
in Muza čvrsta čuje še nad Vami.

Življenje dolgo, polno večnih dni
in zraven vse, kar si želite sámi
Vam danes prav vsa VII. c želi.

NEKOČ BOM LJUBIL SAM

LOVRENC GRM

Tisti večer, oh draga, tisti večer,
ko smeh sem tvoj ujel! —
En sam nasmeh sem od tebe prejel tisti večer
in bil sem kot v božjih gosteh.

Tisto noč, veš, tisto noč,
ko sva v sanjah ljubila se
eno samo noč si ljubila me,
da še me greje ljubezen
in poljub tvoj vroč.

In nekoč, veš draga, nekoč
bom sam nasmeh tvoj lovil,
sam, draga, ljubezen tvojo bom pil,
sam vračal poljub ti tvoj vroč.

BOŽIČ

MIRAN

Božič šestnajst . . . Sivo, megleno jutro se je izmotalo iz temne noči. Goste megle so se plazile preko žičnih ovir, čez strelske jarke in dalje v ogenj sovražnih topov. Rosilo je. Vojaki so tičali v rovih ter znova in znova polagali naboje v razgrete cevi svojih pušk. Nad glavami so jim žvižgale krogle in tulili šrapneli. Zdaj, zdaj je udarilo v rov in vrglo kose zemlje, cunj, mesa, tistega vročega človeškega mesa, ki je morda bilo kdaj rednik revnih otrok, visoko v zrak. Toda sosodje ranjenih vojakov se niso zmenili za obupne klice. Prsti so mehanično nabijali puške.

Tudi Kočar je stal tam med mnogimi in streljal. Njegovi prsti so se krčevito oklepali puške in polagali v cev naboj za nabojem . . . Krogle so mu strahovito žvižgale mimo ušes, toda Kočar se ni zmenil zanje. Njegove misli so bile daleč. Ni videl žičnih ovir pred seboj, široko razprte oči so buljile v meglo. Pred seboj je videl ženo in svoja otroka klečeče pred bornimi jaslicami in proseče Zveličarja za moževo, za očetovo srečo in zdravje na fronti. Debela lojenka pred jaslicami je dogorela. In tedaj je hipoma postala žena vsa bela in čudovito lepa. Vstala je in mu prihajala naproti rekoč: „Daj, pridi še ti k nam, da nam bo bolje!“ Mahoma je začutil nekaj sladkega in toplega v ustih . . . Bruhnil je kri in se zgrudil.

PREKMURSKA PRAVLJICA

FRIDA KOVAČEVA

Pred davnim časom, ko je Gospod še hodil po svetu, so prišli k njemu narodi, da bi si izprosili vsak zase posebno milost. Prvi so hoteli rodovitno zemljo, drugi zlato v svojih gorah, tretji so hoteli gospodovati svojim bratom. In Bog je uslišal vse prošnje. Prvi so želi vsako leto desetkrat več, nego so sejali; drugi so kopali zlato med kamenjem in prstjo in obogateli; tretji so postali tako mogočni, da so zagospodovali svojim bratom.

Na koncu dolge vrste prosilcev je tiho in potrpežljivo čakal mož. Nosil je revno kmečko obleko, njegov obraz je bil razoran od skrbi, roke so mu bile raskave od težkega dela. Nebeški Oče je stopil k njemu, smehlja je mu pogledal v resni obraz in ga vprašal:

„In Ti moj sin? Od kod prihajaš?“

„Prekmurski kmet sem, Gospod, moji tovariši so me poslali sem“, je odgovoril kmet.

„In česa si želiš, moj sin? Hočeš zlata ali rodovitne zemlje, hočeš zdravo živino ali oblast? Govori moj sin!“

Kmet dvigne trdo obličje k Bogu Očetu in svetle oči se mu zaiskre:

„Ne Gospod, ne želimo si ne zlata, ne oblasti. Naša zemlja je skopa, ne rodi mnogo, toda kar rodi, je naše. Majhno je število naše živine, a zadostuje nam in našim otrokom. Nočemo oblast. Prosimo Te samo eno! Naš košček zemlje naj ostane naš, slovenski, kot je bil od nekdaj. Naši otroci naj rastejo v ljubezni do svoje domovine, v hvaležnosti do svojega ljudstva. Preživljajo naj se z delom svojih rok, na oni zemlji, ki je redila njihove prednike; zvesti naj ostanejo svoji grudi in naj jo ljubijo. To je naša prošnja!“

Večni se nasmehne in veseljstvo zažari.

Gospod dvigne roko do blesteče zvezde na nočnem nebu, ji odvzame žarečo iskro in jo položi kmetu v prsa, tja, kjer leži duša. Vesel božjega daru se kmet vrne domov.

Stoletja tečejo. Svetovi se porajajo in izginjajo. Razorana zemlja se kadi, rodi in daje desetkratno setev. Ljudje stoje, opazujejo hitro rast in mrmrajo, zakaj ne rodi dvajsetero. V gorah zvene krampi in lopate, ki izkopavajo zlato.

Nasilno se dviga narod nad narod.

Topovi strahotno grme, kriki obupanih, zaslužjenih in ranjenih se trgajo in odmevajo, zemlja se napaja s krvjo, s krvjo bratov, ki jih je Bog ustvaril po svoji podobi.

Tudi živali se bore med seboj. Ptiči požirajo črve, mačke ptiče, moč odločuje in moč je oblast.

Bog pa stoji pred svojim stvarstvom in se kesa, da ga je ustvaril. Utrujen, brezupen smehlja mu zamira na obličju.

Kar zagleda deželico, kjer delajo ljudje tiho in skromno z žuljevimi rokami na trdi zemlji. Razjasni se Bogu otožni obraz. Zemlja rodi malo, skromno je število živine, živali so suhe in izmozgane, a ljudstvo je vendar zadovoljno. V prsih vsakega človeka, ravno tam, kjer leži duša, gori lučka, onega velikega božjega žarka, katero je Bog podaril prekmurskemu kmetu, ko je še hodil po svetu.

Večni vidi stoletja, ki jih je preživel prekmurski kmet v bolestni sreči, zaslužjen in potlačen, a vedno znova se dvigajoč poživljen in utrjen proti udarcem usode.

Večni se nasmehne in spozna, da je vendar vredno biti Stvarnik.

STRTI SEN

IVAN ŠIFTAR

Po poti ob vodi
v tiho, sivo jesen
brezupno blodi
moj strti sen.

Tja išče poti,
kjer vsaka roža dehti,
kjer srce ne čuti boli
in kjer duh s svetom živi.

Zdaj z vsakim dnem
dogoreva moj sen,
le v svetlih dneh vzkipi,
a omahne nato kot, vse kar živi.

BOLNA MISEL

ŠEBJANIČ FRANČ

Nocoj se je noč razihтела
in zdaj sem sam, otožen in nem.
In čakam. Ne, ne, zdaj že grem,
saj ona, vem, nekje je vzdrhtela.

Tako cvetoč in lep obraz
iz temin,
tako sijoč kot prejšnji čas.

O, Bog! Solze nobene.
Biserne solze nobene.

Postoj, dekle ti vihravo,
postoj, da vidim ti v oči do dna
in čela tvojega višavo.

Prepozno. Šla je že v noč.
Kot plamenica v mrak je zavihrala,
kot ptica skozi gaj je splahutala.
Zdaj grabim njeno sled — obupajoč.

GOSPODARSTVO

GOSPODARSKI PROBLEMI PREKMURJA

FRANC SAPAČ

Živimo že 18 let združeni z ostalo Slovenijo v naši narodni državi. Nismo avtonomna pokrajina, nič drugega, dva sreza, kot jih imamo 25 let v Sloveniji, oziroma v sedANJI dravski banovini. Narodno smo Slovenci. Geografi pravijo, da Prekmurje v zemljepisnem pogledu ni neka zaključena ali od ostale Slovenije ločena pokrajina, ampak je nadaljevanje ravnine onstran Mure in kot celoto bi lahko smatrali kvečjemu slovensko Pomurje. In vendar govorimo še danes o Prekmurju kot o neki posebni, svojevrstni pokrajini s svojimi razmerami in svojimi problemi.

Več stoletna preteklost, ki smo jo preživeli ločeno od ostalih Slovencev, je dala ljudstvu in pokrajini svoj pečat. Njega posebnosti se v nemali meri kažejo ravno v ekonomskem položaju in v socijalnih prilikah Prekmurja.

Prekmurje je izrazito poljedelska pokrajina, ki ima poleg splošnih težav agrarne pokrajine še svoje posebne. Našim ljudem primanjkuje zemlje. En kvadratni kilometer prekmurske zemlje nad 100 ljudi v današnjih razmerah ne more rediti. Zato morajo iskati naši ljudje dela in zaslužka drugod. Naši najboljši morajo prodajati svojo delovno silo širom naše države in v inozemstvu.

Okrog 85% prebivalstva se peča s poljedelstvom. Prevladujejo takozvani mali kmetje in bajtarji, to je taki, ki imajo manj zemlje kot je potrebno za prehrano družine. Za velikost posestva, ki v današnjih razmerah more še prehraniti pet člansko družino, se računa za prekmursko ravnino 6 oralov, a za Goričko 12 oralov zemlje. Tega minimuma pa velik del posestev ne dosega, tako da znaša odstotek pasivnih gospodarstev v prekmurski ravnini do 40%, na Goričkem se pa mestoma dvigne do 80% in se le kakih 20% posestnikov računa še h kmetom s srednjo posestjo.

Glavni dohodek naših kmetov tvori živina in žito, na Goričkem v precejšnji meri sadje, manj les. V splošnem pa tudi večji posestniki čutijo vse težave poljedelca: v sedanjem času pritisk gospodarske krize, nesorazmerno nizke cene agrarnih proizvoda v primeri z industrijskimi in njih težko vnovčenje. Davčni količnik je v Prekmurju višji kot v ostalih delih Slovenije. Poleg tega smo obdarjeni še z neprimerno lego. Daleč smo od večjih mest in industrijskih centrov, ki bi bili konsumenti naših proizvodov; od treh strani nas obdajajo državne meje. Svoj delež doprinesejo tudi slabe in neugodne prometne zveze. Manjka nam kratke in dobre zveze z Mariborom in to bolj železniške kot cestne. Dolnji del Prekmurja z Lendave pa je spojen na hrvaško stran, kar ga oddaljuje v gospodarskem oziru od Slovenije, kamor naravno edino pripada.

Ker tudi večje kmetije niso tako velike, da bi zmogle zaposliti bajtarske družine, morajo iti teh člani izven domačega kraja iskat zaslužka.

Pred agrarno reformo so bile posestne razmere seveda še slabše, saj je 10 veleposestnikov v Prekmurju posedavalo blizu 28.000 ha zemlje, kar predstavlja nad četrtino celotne površine Prekmurja. Priznati moramo, da tudi popolno izvedena agrarna reforma ne bi mogla vzeti Prekmurju značaja preobljudene pokrajine, vendar agrarna reforma, kakor se je izvedla, zdaleka ni izpolnila pričakovanja. Zakaj? Zato, ker je bila izvedena nepopolno in pomanjkljivo:

1. Razdelila je premalo zemlje ter pustila preveliki maksimum v pogledu orne zemlje, še bolj pa glede gozdov. Zakon dopušča veleposestnikom 1000 ha gozda. Ta itak visoko določeni maksimum pa se je pri nas še prekoračil.

2. Agrarni zakon so delali celo desetletje namesto, da bi agrarno reformo izvedli hitro in popolno. To zavlačevanje je imelo slabe posledice, ker agrarni interesent ni bil siguren, če bo zemlja v resnici njegova in je temu primerno gospodaril,

posebno pa še slabe posledice z ozirom na dejstvo, da je agrarni zakon izšel ravno ob nastopa gospodarske krize (1931). Namesto da bi si agrarni interesent v sicer kratki konjunkturi dobi vsaj delno odplačal zemljo in si uredil posestvo, so mu dali zemljo v odkup v gospodarski krizi, ko je plačevanje obrokov skrajno težavno in je marsikateri interesent moral del ali vso nakazano zemljo vrniti.

3. Odškodnina za podeljeno agrarno zemljo je bila z ozirom na gospodarske prilike in plačilne zmožnosti interesenta določena previsoko.

4. Kljub potrebi po zemlji ni pripadla vsa agrarna zemlja prekmurkim interesentom, ampak tujim, priseljenim kolonistom.

5. Razen pravice do odkupa zemlje ni nudila agrarna reforma interesentom ničesar. Ni vprašala, tako si bo bivši beroš, sedanji agrarni interesent, postavil hišo, kako kupil živino in kako bo prišel do orodja.

Rezultati agrarne reforme so seveda temu primerni.

Število bajtarjev in malih posestnikov se je na ravnini sicer znižalo na 40%, na Goričkem pa je ostalo skoro pri starem (80%), ker je tam večina gozdov, ki pa so ostali skoraj nedotaknjeni od agrarne reforme. Tako so bivši berošje postali po večini bajtarji.

Vsled odplačevanja agrarne zemlje, nabave potrebnega orodja itd., je večina bivših agrarnih interesentov močno zadolžena. Prav tako je z ostalimi majhnimi, pasivnimi posestvi. Srednja posest, ki v normalnih prilikah more prehranjevati svoje člane, je tudi zadolžena, deloma vsled prevelike podjetnosti in najemanja posojil v dobi konjunktura, ki so v letih krize postala usodna za marsikatero prej trdno posestvo, deloma pa vsled obljubljanja in dajanja previsokih dot, ki so tudi menda prekmurska posebnost.

Tako je večina prekmurskih posestev potrebna pomoči. V danih razmerah je doma ne najde, zate išče je drugod. Zato zmore Prekmurje armado 15.000 sezonskih delavcev!

(se nadaljuje)

Z A P I S K I

Število brezposelnih profesorjev v Sloveniji znaša 160. Po strokah je med brezposelnimi: germanistov 32, zgodovinarjev 30, pedagogov 30, slavistov 26, romanistov 20, naravoslovcev 10, kemikov 6, troje klasičnih filologov, 2 umetnostna zgodovinarja in en matematik.

Slovenska umetnost na svetovni razstavi v Parizu. V Parizu je bila letos svetovna razstava. Na razstavi je imela Jugoslavija svoj paviljon, v katerem je bila tudi razstava upodabljaljoče umetnosti. Glavne dvorane paviljona je zasedlo devet srbskih umetnikov. Hrvati se razstave niso udeležili. Na temnem hodniku so dobili prostore slovenski umetniki Lojze Dolinar, Rihard Jakopič, Matija Jama, Tine Kos, France Kralj, Tone Kralj, Ferdo Vesel in Matej Sternen.

Dom mednarodnega Pen-Kluba v Parizu je bil odprt sredi novembra v navzočnosti predsednika francoske republike Lebruna. Ob tej priliki so govorili: predsednik Pen-Kluba Jules Romain, minister prosvete Jean Zey in zastopnik zunanjega ministrstva. V svojih govorih so poudarjali velik pomen Pen-klubov: obramba svobode, kulture in civilizacije.

Proslava stoletnice rojstva skladatelja Antona Foersterja, reformatorja slovenske korne in cerkvene glasbe, je bila 14. nov. t. l. v Ljubljani. Odkrili so ma spomenik z doprsjem v bronu pred poslopjem Glasbene Matice.

Nobelovo nagrado za mir je dobil letos lord Robert Cecil, znani borec za mir in ideje Društva narodov. Lord Cecil je predsednik svetovne zveze za mir.

Japonska logika. „Namen vojne proti Kitajski je v — sodelovanju s Kitajsko — hočemo organizirati njihovo zemljo... Mi nismo napadalci. Mi se v Kitajski vojskujemo zato, da bi ji pomagli.“ Tako je izjavil dopisniku nekega belgrajskega dnevnika izredni poslanik in opolnomočeni minister Japonske v Bukarešti i Belgradu. Po njegovih lastnih izjavah je temu prijateljskemu cilju bilo žrtvovanih samo pred Shanghai-jem 250.000 kitajcev.

„Slovensko društvo“. Pred kratkim se je ustanovilo v Ljubljani „Slovensko društvo“. Med ustanovitelji društva so znani javni in kulturni delavci najrazličnejših smeri in prepričanj, ki jim je skupna zavest, da je slovenska samobitnost v kulturnem in materijelnem pogledu osnovna nujnost. V današnji stiski hočejo zdramiti in združiti vse sile slovenskega naroda. V sklepih občnega zbora beremo, da nočejo pozabiti rojakov zunaj slovenske domovine. Z organizirano propagando hočejo slovenskemu narodu pridobiti prijateljev izven naših meja. Nadalje pravijo: „Za svoboden razvoj Slovencev je odločilnega pomena, da zavlada v sožitju narodov in držav ideja enakopravnosti malih narodov, da zmaga ljudska misel nad avtoritativno, človečnost nad surovo silo. Nasproti imperialističnemu nacionalizmu postavljamo svoje pojmovanje naroda in države: V narodu vidimo najvažnejšo na naravni osnovi po zgodovinski usodi izoblikovano kulturno občestvo, ki se zaveda svoje samobitnosti, v državi organizacijsko obliko, ki naj mu služi. Zunanja veljava naroda je izraz njegove notranje moči, slovensko vprašanje današnjega dne, zlasti vprašanje našega moralnega zdravja, vprašanje možatega, svojemu narodu do konca zvestega razumništva. Zato se bomo z zgledom in besedo bojevali za resnico in poštenje v javnem življenju.“ Med imeni funkcionarjev so navedeni: Albrecht Fran, dr. Boris Furlan, Edo Kocbek, Anton Sovré, Franc Koblar, France Vodnik, dr. Franc Zwitter, dr. Dragotin Lončar in dr.

Rappalo. 12. novembra je bila dvajseta obletnica sklenitve rappalske pogodbe, po kateri so Slovenci v Primorju prišli pod Italijo. S tem je bila tretjina slovenskega ozemlja odrezana od Slovenije. Slovenija je izgubila zvezo z morjem, kar je imelo za gmotno blagostanje slovenskega naroda težke posledice. Primorski Slovenci so pa bili prepuščeni težkemu pritisku slovenski narodni svobodi sovražnih sil.

Hitlerjevo izpričevalo. Nemški književnik Konrad Heiden prinaša v svojem delo „Ein Mann gegen Europa“ fotografijo Hitlerjevega šolskega izpričevala iz l. 1905. Hitler

ima rede: verouk — zadostno, nemščina — nezadostno, francoščina — nezadostno, matematika — nezadostno i. t. d. Samo telovadbo je imel Hitler prav dobro.

1600 učenjakov je zapustilo Nemčijo od nastopa Hitlerja do danes. 228 od teh se je zateklo na Angležko, drugi pa po vseh deželah sveta.

Zemljiški davek v Jugoslaviji plačuje 4,327.000 poljedelcev; 400.000 ne plačuje ničesar, ker nimajo nobenih dohodkov. 78% jih ima nad 2 hektarja zemlje od teh samo 5% dobro, rodovitno zemljo. 21.000 zemljiških posestnikov ima 51% rodovitne zemlje, a štirje milijoni kmetov skupno samo 40%.

Nemške organizacije v Jugoslaviji. Iz poročila na glavni skupščini nemškega „Kulturbunda“ v Novem Sadu je razvidno, da je v njem včlanjenih 256 društev in poleg tega še 202 mladinska odseka. Od 202 mladinskih organizacij je bilo pred šestimi leti šele pet. V Sloveniji je imel nemški Kulturbund l. 1931. štiri organizacije, danes jih ima 22.

Nova nezgoda je doletela prekmurske sezonske delavce. V nekaterih tujih državah, zlasti v Nemčiji, divja posebna kuga, parkljevka in slinavka, na kateri je zbolelo ogromno govedi. Prekmurski sezonski delavci, ki odhajajo vsako leto v tujino, so zaposleni predvsem pri poljskem delu in živini in tako prihajajo v dotok tudi z bolno živino. Letos jih je šlo v Nemčijo na tisoče, ki so poleg neugodnosti z valuto in slabimi pogoji doživeli še sitnosti z živinsko kugo. Da se ne bi bolezen zanesla v našo državo so oblasti odredile dezinfekcijo vseh vračajočih se delavcev in njihove prtljage. Toda za to nimajo primernih sredstev na razpolago. Tako se že prvi transporti, ki so se vrnili iz Nemčije preko Maribora ostali tu po več dni. Delavci so morali nekaj dni zmrzovati v nezakurjenih vagonih.

Nagrade srbskih umetnikov. Akademija sedmerih umetnosti v Belgradu je razdelila nagrade v znesku 18.000 Din štirim književnikom in enemu slikarju — grafiku.

R A Z N O

atmosfera: zračna plast, ki obdaja zemljo; ozračje. Večkrat beremo izraze kot n. pr.: „Pogovor je potekal v atmosferi zaupanja“, „pogovor je potekal v medsebojnem zaupanju“, ali „stvari so se dogajale v napeti politični atmosferi“, „stvari so se dogajale v napetem političnem položaju (stanju)“.

bilanca: končni obračun; računski sklep; izenačenje dobička in izgube; primerjava dohodkov in izdatkov. Podjetja napravijo večkrat na leto trgovsko bilanco, to je, napravijo račun dohodkov in izdatkov. Bilanca je negativna = v obračunu za gotovo dobo so izdatki višji kot dohodki. Bilanca je aktivna = v obračunu za gotovo dobo so dohodki višji kot izdatki.

dementirati: zanikati; zani-kavati; oblast je dementirala vest = oblast je vest zanikala ali oblast trdi, da je vest neresnična.

emisija: izdajanje denarja, srečk, vrednostnih papirjev. Pri zvišanju obratnega kapitala imenujemo emisijo celotno vsoto novoizdanih delnic. Emisija uporablja zlasti kot ime one oblike sprejemanja posojila, pri katerem se tisti, ki kapital potrebuje (obrbe [na večje število kapitalistov).

intelektualec: človek, ki živi ob duševnega dela (n. pr. pisatelji, profesorji in drugi).

koalicija: zveza; družba. Zlasti v političnem življenju zveza večih strank (ali držav) za izvršitev skupnega namena.

komentar: razlaga, ali pojasnjevanje kakega spisa (tudi dejanja). Često beremo: „priobčujemo te podatke brez komentara“ = „priobčujemo te podatke, ne da bi pri tem povedali svojo razlago (tudi: svoje mnenje)“.

konjunktura: združitev gotovih pogojev, ki povzročajo zelo dober ali slab gospodarski položaj. Zato govorimo o dobri in slabi konjunkturi. N. pr. v Sloveniji je dobra konjunktura za izvoz lesa = položaj za izvoz lesa je v Sloveniji dober.

konstituanta: ustavodajna skupščina; skupščina ljudskih zastopnikov, ki naj da državi novo ustavo.

legitimen: zakonit; postaven; zakonski legitimen zastopnik = zakonit zastopnik, pooblaščen zastopnik legitimen otrok = zakonski otrok.

ratificirati: odobriti; potrditi, da je pooblaščenec ravnal v smislu onega, ki ga je pooblastil. Pogodbo med dvema državama mora parlament ratificirati, to je ljudski zastopniki jo morajo odobriti.

Mandatska področja so na temelju versailleskega, sevreskega in lausanneskega ugovora one zemlje, čigar prebivalci po mišljenju zmagovalcev v svetovni vojni niso sposobni, da bi vladali sami sebi. To so zemlje odvzete Nemčiji in Turški v Aziji in Afriki. Tri vrste mandati so A, B in C. — A mandati so zemlje, ki so nekdanj pripadale Turškemu carstvu (Sirija; nad njo ima mandat Francoska. Palestina, Transjordanija in Mezopotamija — Irak, nad katerimi ima mandat Anglija). — B mandat: nemške kolonije v Afriki razen Južnozpadne Afrike, namreč nemške vshodne Afrike, mandat nad njo ima Anglija, med tem ko pripade Belgiji mandat nad Ruanda — Urandi-jem. Kamerum ($\frac{5}{8}$ Francuski, a severni del, ki meji na Nigerijo pripada Angliji). Togo (vshodni del Franciji, zapadni del, ki meji na Zlato obalo — Angliji). C — mandati: Nemška južnozpadna Afrika (južnoafriški Uniji), Samoa (New Zeelandu), otoki Karolina, Mariana in Maršal (Japonski). Nova Guineja z ostalimi nemškimi otoki (Avstraliji), Nauru (Angliji, Avstraliji in New-Zeelandu). O razdelitvi mandatov so se dogovorile Angleška, Francoska in Japonska samostojno izven Društva narodov.

Spomenik: V Novem Vrbasu bodo postavili Nemci spomenik, ki bo predstavljal naseljevanje Nemcev v Vrbas pred 150 leti.

Ste že brali:

izviren roman „**Prostor na soncu**“ od Miška Kranjca,

novelo „**Dva človeka**“ od Godina Ferdinanda v 10. št. Sodobnosti,

novelo „**Trije**“ od Godina Ferdinanda v 9—10. št. Ljubljanskega Zvona,

pesem „**Zapel bi . . .**“ od Šebjanič Franca v 10. št. Grude,

članek: **Zgodovina in narodpisje v prekmurski publicistiki** (Geschichte und Ethnographie in der Publicistik von Prekmurje) od Novak Vilka,

članek: **K zgodovini reformacije v Prekmurju** (Zur Geschichte der Reformation in Prekmurje) od Zelko Ivana (oba članka sta priobčena v zgod. reviji Časopis za zgodovino in narodopisje v letu 1937.),

članek: **Pomisleki prekmurskega recezenta od Vratuše**, priobčen v 10. šte. Sodobnosti,

življenjepis: **Mikloš Küzmič**, napisal Ivan Zelko,

življenjepis: **Franc Ivanocy**, napisal Vilko Novak, (oba življenjepisa sta izšla v založbi Prekmurskega muzejskega društva v Soboti).

ŽELEZNINA
KOLESA
STROJI
RADIO APARATI

po konkurenčnih cenah pri

Nemec J. M. Sobota

Prva prekmurska strokovna radiodelavnica

VSE VRSTE

ŠOLSKIH POTREBŠČIN

VAM NUDI PO UGODNIH CENAH

FRANC BENČEC - M. SOBOTA

Najtrpežnejši čevlji
so čevlji

PEKO

Najelegantnejše obleke
so obleke

SOKO

Najcenejše in najbolj trpežna
SRAJCE in **PERILO**

n u d i

CVETIČ JANEZ

tovarna perla

MURSKA SOBOTA.

ŠOLSKE POTREBŠČINE

PRODAJA NAJCENEJŠE

KNJIGARNA IN KNJIGOVEZNICA

I. ZVER v M. SOBOTI

Darila za Božić...

29-

Za posao u kući i dvorištu ove topie cipele od jake crne kože sa gumenim djonom.

59-

Jake cipelice od masne kravine, sa jakim kožnim djonom. Za zimsko vrijeme, školskoj djeci najprikladnije. Br. 31-34 Din 69.—, br. 35-38 Din 79.—.

29-

Najjeftinija i najtrajna obuća jesu naši nepromočivi gumeni opanci. Ženski Din 35.— muški Din 39.—.

35-

Omogućili smo i najsiromašnijim domaćicama da mogu kupiti nove cipele, koje smo također izradili od gume, sa potstavom od toplog trikota.

69-

Posljednja novost, vrlo elegantna difta cipelica sa niskom petom. Vrlo elegantne i pogodne za svaku priliku.

69-

Najpraktičnija i najjeftinija polucipela za domaćice, koje imaju svaki čas posao izvan kuće. Izradjene su od čvrstog boksa sa elastičnim i nepromočivim djonom.

109-

Muškarcima za štrapse preporučujemo cipelu od jakog boksa sa elastičnim djonom.

89-

Cipele za radnike i zemljoradnike od masne kravine, sa nepoderivim gumenim djonom. široki oblik ove cipele omogućava Vam lagan i udoban hod.

Bata